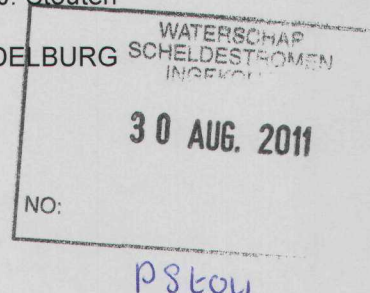

bericht op brief van: 02/03/2011
uw kenmerk: 2011002852
ons kenmerk: 11110071/NB.11.015
afdeling: Water en Natuur
bijlage(n): -
behandeld door: E.C. Stikvoort
doorkiesnummer: 0118-631128
onderwerp: vergunning ex artikel 19d van de
Natuurbeschermingswet 1998

Waterschap Scheldestromen
t.a.v. heer ir. P.J. Stouten
Postbus 1000
4330 ZW MIDDELBURG

verzonden: **29 AUG. 2011**

Middelburg, 26 augustus 2011

Geachte heer Stouten,

Op 4 maart 2011 ontvingen wij uw brief, met daarin de aanvraag voor een vergunning voor de noodzakelijk uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. De ontvangst van uw aanvraag is op 16 maart 2011 (kenmerk 11007294) bevestigd. U vraagt deze vergunning aan op basis van de Natuurbeschermingswet 1998. In deze brief geef ik u ons antwoord.

Vergunning

Wij verlenen u vergunning voor de noodzakelijk uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder. De vergunning bestaat uit deze brief met de drie toegevoegde delen A, B en C. Leest u vooral deel A van deze vergunning zorgvuldig door; hierin staan de voorschriften die we aan de vergunning verbinden.

Geldigheid

De vergunning is voor onbepaalde tijd geldig.

Beroep

Tegen dit besluit kunt u schriftelijk beroep instellen. U dient uw beroepschrift te richten aan:

Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

In uw beroepschrift neemt u tenminste op:

- uw naam;
- uw adres;
- de datum;
- tegen welk besluit u beroep instelt;
- waarom u beroep instelt;
- uw handtekening.

U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending die u hierboven vermeld ziet. Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met uw beroep geen rekening meer wordt gehouden.

Voor meer informatie kunnen wij u een informatiefolder toezenden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer 0118-631260. Deze informatie is ook te downloaden via <http://loket.zeeland.nl/bezwaar/beroep>.

Voorlopige voorziening

Zodra iemand een beroep indient tegen deze vergunning, betekent dat niet dat de vergunning direct geschorst is. Om een mogelijke herziening van dit besluit te bespoedigen kan de indiener van een beroep schrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. Dit kan wanneer de indiener van mening is dat er sprake is van 'onverwijlde spoed', gelet op de betrokken belangen (artikel 8.81, lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht). Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd. Het verzoek kunt u richten aan:

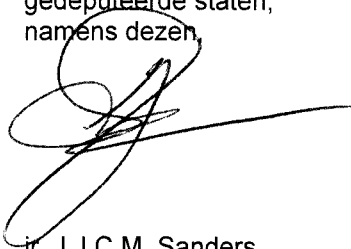
Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Vragen

Heeft u vragen over de vergunning? Belt u dan met de heer E.C. Stikvoort, bereikbaar via 0118-631128 op maandagen t/m donderdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

ir. J.J.C.M. Sanders,
hoofd afdeling Water en Natuur.

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel **A** leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel **B** leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel **C** leest u meer over het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u (Waterschap Scheldestromen) vergunning voor noodzakelijk uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de te vergunnen activiteiten zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenspraak met de in deze vergunning geformuleerde voorschriften. Wijzigingen in de uitvoering die wenselijk of noodzakelijk zijn en die geen extra of andere negatieve effecten op beschermde natuurwaarden teweegbrengen, kunnen tijdens de looptijd van de vergunning mogelijk wel doorgevoerd worden. Om te bepalen of de wijziging met of zonder een gewijzigde vergunning doorgevoerd kan worden dient altijd contact opgenomen te worden met het bevoegde gezag, de provincie Zeeland.

Hieronder leest u achtereenvolgens:

1. welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
2. tot wanneer de vergunning geldig is;
3. voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
4. op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
5. de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

1. De werkzaamheden dienen strikt conform de vergunningaanvraag te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorschriften in deze vergunning.
2. Eventuele aanleg en gebruik van een onderwaterdepot, een tijdelijk aan te leggen loswal en/of het gebruik van een puinbreker maakt geen onderdeel uit van deze vergunning en is niet toegestaan. Het eventueel lossen van stenige materialen op de onder- en/of boventafel van de te verbeteren dijkglouing en/of in de aangrenzende zone in de werkstrook maakt wel onderdeel uit van deze vergunning en is toegestaan.
3. Indien het voorland uit slik bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukelberm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen zo egaal mogelijk over grote dijk lengte verdeeld te worden, waardoor de ophoging zo min mogelijk wordt. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen uit het Natura 2000-gebied verwijderd en afgevoerd te worden.
4. De werkstrook heeft maximaal een breedte van 15 meter bij droogvallend slik en schor, gerekend vanaf de nieuwe waterbouwkundige teen van de dijk.
5. Het voorland (slik en schor) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht. Voor slik geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor schor echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukelberm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop, hersteld te worden.
6. Er vindt op het slik of in het schor buiten de werkstrook en in aangrenzende dijktrajecten geen opslag plaats van materiaal en/of grond.
7. Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel, tenzij in locatiespecifieke voorschriften anders is aangegeven.
8. Ter plaatse van de werkzaamheden oorspronkelijk aanwezige bebording, waaronder de bebording met toegankelijkheidsverboden, die in verband met de werkzaamheden onvermijdelijk tijdelijk verwijderd moet worden, dient zo snel mogelijk en uiterlijk aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke locatie teruggeplaatst te worden.

9. Alle materialen en afval dienen op een zodanige wijze opgeslagen te worden dat ze niet door verwaaiing, verspoeling of op andere wijze in het Natura 2000-gebied verspreid kunnen raken.
10. Na afloop van de werkzaamheden dient het dijktraject in ordelijke toestand te worden achtergelaten, uiterlijk per 15 november van hetzelfde jaar als uitvoering, hetgeen wil zeggen dat ten behoeve van de werkzaamheden gebruikte en/of vrijgekomen materialen en afval worden opgeruimd en uit het Natura 2000-gebied afgevoerd.
11. Bodem- en waterverontreinigende stoffen die ten gevolge van de vergunde activiteit in aanraking komen met de bodem of het oppervlaktewater worden onverwijld opgeruimd en naar een erkende verwerker gebracht.
12. Er wordt geen geluidsapparatuur of geluid producerende apparatuur gebruikt, anders dan strikt noodzakelijk is (voor de uitvoering en in verband met communicatie of veiligheid).
13. De vergunning moet aanwezig zijn op de locatie van de werkzaamheden. Medewerkers ter plaatse moeten op de hoogte zijn van de in de vergunning opgenomen voorschriften.
14. U dient minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden te melden wanneer u begint met uw werkzaamheden. U doet dit via het e-mailadres handhaving.groen@zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer NB.11.015.
15. Uiterlijk 2 dagen nadat de werkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mail adres onder vermelding van kenmerknummer NB.11.015.

2. Geldigheid

Deze vergunning is voor onbepaalde tijd geldig. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften, voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U heeft de vergunning aangevraagd voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder in de gemeente Vlissingen.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm zoals die in de Wet op de waterkering is vastgelegd. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat en Waterschap Scheldestromen samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Het dijktraject heeft een lengte van circa 700 meter en is gelegen tussen de dijkpalen 711 en 718. Het betreft de kadastrale percelen VSG00M 1207, 1227, 1232 t/m 1235, 1237 en 1376.

Op hoofdlijnen omvatten uw werkzaamheden de volgende onderdelen:

- Het aanleggen van een kreukelberm met een breedte van 5 meter, welke geheel onder het oppervlak van het schor en slik komt te liggen.
- Het vervangen van de huidige bekleding van de zeewering door gekantelde blokken in de ondertafel en betonzuilen in de boventafel.
- Aanleggen op een laag fosforslakken van een vernieuwde onderhoudsstrook van asfalt op de buitenberm.
- Aan- en afvoer van materiaal en materieel gaat via bestaande wegen en via de opnieuw aan te leggen onderhoudsstrook.
- Als depot worden een overhoekje c.q. een bermstrook ter hoogte van de uiteinden van het dijktraject gebruikt.
- De toegankelijkheid van de onderhoudsstrook zal na de verbetering hetzelfde zijn als in de huidige situatie, namelijk toegankelijk voor wandelaars en fietsers.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder vindt plaats in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Significant negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De activiteit is niet opgenomen in een beheerplan zoals bedoeld in artikel 19a of artikel 19b. Er is ook geen sprake van een activiteit die als bestaand gebruik zoals bedoeld in artikel 1 sub m kan worden gekwalificeerd. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Dit betekent dat er sprake is van een project waarvan op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld dient te worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn.

U gaat in uw vergunningaanvraag in op de eventuele negatieve effecten van uw activiteiten op de beschermde natuurwaarden. Daartoe heeft u Grontmij opdracht gegeven om een passende beoordeling van uw voorgenomen activiteiten op te stellen. Het resulterende rapport PZDB-R-10245 'Passende beoordeling Schorerpolder' (d.d. 7 oktober 2010) heeft u als bijlage bij uw aanvraag gevoegd. Tevens heeft u bij de aanvraag de door Arcadis opgestelde rapportage 'Planbeschrijving Schorerpolder [W31] PZDT-R-10272 ontw. verbetering steenbekleding' (d.d. 14 december 2010) gevoegd. Via een emailwisseling met het Projectbureau Zeeweringen hebben wij enkele aanvullende detailvragen gesteld en beantwoord gekregen. Deze emailwisseling hebben we aan de stukken toegevoegd.

Naar ons oordeel bevat uw vergunningaanvraag inclusief alle stukken de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

* Provincie Zeeland is bevoegd vergunning te verlenen

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verleend door gedeputeerde staten van de provincie waarin het betrokken beschermde gebied is gelegen. Wanneer het beschermde gebied in meerdere provincies is gelegen, zijn gedeputeerde staten van de provincie waar het grootste deel van het gebied is gelegen het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, voor zover de vergunningaanvraag mede betrekking heeft op delen van het gebied gelegen in andere provincies. De aanvraag dient in dat geval in overleg met de andere provincie(s) te worden behandeld.

Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Wanneer er sprake is van een activiteit of uitzondering zoals genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998, is niet gedeputeerde staten het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, maar de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Deze vergunningaanvraag ziet toe op activiteiten die plaatsvinden in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe. Dit gebied is geheel gelegen op het grondgebied van de provincie Zeeland. De effecten van de activiteit hebben enkel gevolgen voor dit Natura 2000-gebied. De uit te voeren activiteiten worden niet genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat gedeputeerde staten van de provincie Zeeland bevoegd zijn deze vergunningaanvraag te behandelen.

* Geen strijdigheid met algemene doelen en kernopgaven

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn dezelfde vijf algemene doelen geformuleerd en per gebied zijn kernopgaven geformuleerd. Deze algemene doelen en kernopgaven zijn een hulpmiddel bij de formulering van de doelen op gebiedsniveau. Op dit gebiedsniveau geven de kernopgaven aan wat de belangrijkste verbeteropgaven zijn en wat de belangrijkste bijdrage van dat landschap aan het Natura 2000-netwerk is. De kernopgaven omvatten vaak verscheidene habitattypen en soorten die op landschapsniveau en op gebiedsniveau om een samenhangende aanpak vragen in het kader van beheer en inrichting. De in de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden opgenomen instandhoudingsdoelstellingen zijn de specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied. De effecten van de te vergunnen werkzaamheden op die instandhoudingsdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning. Verderop in deze paragraaf 'Onze overwegingen' blijkt uit de beoordeling dat geen significant negatieve effecten op zullen treden. Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder achten wij dan ook niet in strijd met de algemene doelen en kernopgaven opgesteld voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe.

* Effecten zijn mogelijk op beschermde habitattypen en soorten

In het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe zijn binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden aan dit dijktraject twee categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitattypen en soorten. De voormalige beschermde natuurmonumenten in en langs de Westerschelde liggen alle op ruime afstand van het werkgebied en ondervinden er dan ook geen effecten door. Effecten op de zogenoemde 'oude doelen' zijn dus uitgesloten. Bij habitattypen betreft het tijdelijke verslechtering van de habitattypen Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en Schorren en zilte graslanden (H1330), andere kwalificerende habitattypen zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. In de planbeschrijving wordt gesproken over het voorkomen van zeegras voor het schor. Navraag heeft naar voren gebracht dat dit zeegras in het verleden voorkwam ter hoogte van het (voormalige) oostelijke deel van het schor, buiten het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefthinghe, buiten de invloedssfeer van deze dijkverbetering.

Bij soorten betreft het mogelijke effecten op een reeks van vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied zijn opgesteld; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen

Langs het dijktraject komen de habitattypen Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en Schorren en zilte graslanden (H1330) voor. Tijdelijke effecten treden op, omdat langs het dijktraject een werkstrook van maximaal 15 meter breedte, gerekend vanaf de nieuwe waterbouwkundige teen van de dijk, zal worden gebruikt. In deze strook wordt gereden, gegraven en grond en stenen opgeslagen. Het betreft een oppervlak van circa 0,47 ha Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en 0,93 ha Schorren en zilte graslanden (H1330). De totale oppervlakte tijdelijk verstoord schor is op zichzelf beperkt en vormt een klein tot zeer klein aandeel van het totale oppervlak schor in de Westerschelde & Saeftinghe. Om de natuurwaarden van de werkstrook zo snel mogelijk te kunnen laten herstellen wordt de werkstrook als mitigerende maatregel na het verbeteren van de dijkvlooiing weer in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Deze (mitigerende) maatregel is als voorschrift in deze vergunning vastgelegd.

De negatieve effecten achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-broedvogels'

Uit inventarisaties is gebleken dat op en in de directe nabijheid van het dijktraject, zowel binnendijks (in Rammekenshoek) als buitendijks niet gebroed wordt door Natura 2000-broedvogels. Wel zullen er zich mogelijk broedvogels vestigen op het in 2010 ingerichte zanddepot op het voormalige oostelijke deel van het Rammekensschor (gelegen buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe), maar deze zullen zich dan (ruim) buiten de verstoringszone van de dijkwerkzaamheden bevinden. Naar onze mening zullen er geen negatieve effecten op broedvogels optreden.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-niet-broedvogels'

Door de werkzaamheden zal verstoring op kunnen treden op de op het schor en op het slik langs het schor foeragerende vogels. De meeste vogels verblijven ter plaatse nabij de laagwaterlijn, dus tijdens laagwater op minstens 300 meter van de dijk. De onderhoudsstrook op de buitenberm is in de huidige situatie al veelvuldig in gebruik door wandelaars en fietsers, dus de vogels die er foerageren zijn al in enige mate gewend aan verstoring. De extra verstoring door de werkzaamheden zal daarom hooguit beperkt zijn.

Het schor vervult in de nabijheid van het dijktraject geen rol als hoogwatervluchtplaats. Wel bevindt er zich een hoogwatervluchtplaats op het voormalige oostelijke gedeelte van het schor, bij het zanddepot, ruim buiten de beïnvloedingszone van de dijkwerkzaamheden.

Wij achten de negatieve effecten onvermijdelijk, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten door het gebruik van fosforslakken

Bij de aanleg van de onderhoudsstrook zullen fosforslakken worden toegepast. De materialen die worden toegepast dienen te voldoen aan het Besluit bodemkwaliteit, waaraan onder andere ecotoxicologische vereisten ten grondslag liggen. Momenteel is er discussie over het gebruik van staal- en fosforslakken bij vooroeverbestortingen in Zeeland. In het kader van die vooroeverbestortingen wordt het gebruik van die materialen extra op eventuele effecten gemonitord. De toepassing van slakken bij deze dijkverbetering is wezenlijk anders dan bij de vooroeverbestortingen. Ze worden toegepast als funderingslaag onder de onderhoudsstrook op de dijk, afgedekt met een asfaltlaag. De fosforslakken bevinden zich in een zone die nauwelijks onder water staat. Daarnaast is er geen direct contact met oppervlaktewater. Tot op heden zijn slakken op zeer ruime schaal toegepast bij de diverse waterstaatswerken in Zeeland, inclusief de reeds uitgevoerde dijkverbeteringen. Tot op heden zijn er geen aanwijzingen bekend dat er negatieve effecten door het gebruik van slakken als fundering bij dijkverbeteringen optreden. Verder heeft Projectbureau Zeeweringen aangegeven dat de monitoring bij de vooroeverbestortingen nauwlettend gevolgd zal worden en dat, indien dat op basis daarvan noodzakelijk is, het gebruik van slakken heroverwogen zal worden. Wij achten de negatieve effecten van het gebruik van fosforslakken niet significant en aanvaardbaar.

* In combinatie met andere activiteiten in de Westerschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant negatieve effecten

In gezamenlijkheid met andere activiteiten zouden de uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder een significant effect kunnen hebben op de hier behandelde natuurwaarden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld de verwachte zeespiegelstijging) en diverse menselijke activiteiten in het gebied; het gaat dan om activiteiten als scheepvaart, visserij en recreatie in het gebied maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid en de verbeterde diepgang van de vaargeul.

De Westerschelde is het enige overgebleven estuarium in het Deltagebied en wordt gekarakteriseerd door een hoge morfologische dynamiek die bepalend is voor het systeem, door stroming, getijdenwerking en bijzondere natuurwaarden. Het estuarium bestaat uit diepe en ondiepe wateren, zand- en slikplaten en schorren. Het systeem heeft door de jaren heen veel veranderingen ondergaan die het gevolg kunnen zijn van natuurlijke processen of menselijke ingrepen wiens effecten moeilijk van elkaar en van de natuurlijke processen zijn te scheiden. De ingrepen met de meeste invloed op de dynamiek zijn m.n. de inpolderingen van de afgelopen eeuw en het baggeren en storten ten behoeve van de verdieping, vaargeulonderhoud en zandwinning.

De voornaamste gevolgen zijn:

- vermindering van de komberging (het verschil tussen het watervolume in het estuarium bij hoogwater en laagwater), waardoor de getijgolf zich sneller door het estuarium kan voortplanten;
- verlies aan laagdynamisch gebied zoals ondiepwatergebied en schorren;
- verstarring van de geulen (=vermindering van dynamiek).

De verschillende habitats van het gebied zijn zeer belangrijk als hoogwatervluchtplaats, broed-, rui-, rust- en foerageergebied voor verschillende groepen van vogels. Het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe vervult verder een belangrijke functie als kinderkamer voor jonge vis en als verblijfplaats voor zeehonden. Het verlies van laagdynamisch gebied betekent een afname van waardevolle habitats en van foerageermogelijkheden voor steltlopers. Als autonome ontwikkeling wordt van een toekomstige zeespiegelrijzing uitgegaan met een effect op de droogvalduur van slikken en platen en daarmee de foerageermogelijkheden voor vogels. Verder wordt waterkwaliteit beïnvloed door vervuiling en eutrofiëring, wat doorwerkt in zuurstoftekorten of vergiftiging.

Recreatie

Recreatie bestaande uit oeverrecreatie, sportvisserij en recreatievaart is relatief beperkt, maar neemt autonoom toe. In het mondingsgebied van de Westerschelde zijn enkele grote stranden. Aan de rest van de Westerschelde vindt men plaatselijk oever- en dijkrecreatie, maar deze is niet van groot belang. Openstelling van dijktrajecten voor recreanten heeft mogelijk wel een verstoringseffect (geluid en menselijke aanwezigheid) op zeehonden en broedende, foeragerende of rustende vogels. In de omgeving van Resort Westerschelde zijn uitbreidingsplannen voorzien voor twee campings en de realisatie van het Plan Perkpolder. Te verwachten is dat de recreatieve druk op de omgeving en daarmee ook de potentiële verstoring van buitendijkse natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe door deze ontwikkelingen toe zal nemen. Bij het dijktraject Schorerpolder is er sprake van lokaal en specifiek bestemmend buitendijks recreatief gebruik, aangezien dit dijktraject 'doodlopend' is. Verwachting is dat de dijkverbetering geen verandering zal geven in het recreatief medegebruik.

Inpoldering en dijkversterking

In het verleden hebben diverse grote inpolderingen van met name schorgebieden plaatsgevonden. Na 1953 vonden ook dijkversterkingen plaats. De werken hebben geleid tot een ruimtelijke vernauwing van het systeem, verlies of verstoring van habitats (o.a. afname van schorren en slik) en beperking van sedimentatiemogelijkheden. Tijdens een nieuw dijkversterkingentraject is men in 1997 begonnen met de verbetering van de dijken langs de Westerschelde. De dijkversterkingen hebben sinds 1997 geleid tot enige afname van open water (habitattype H1130) en schorren (habitattypen H1310, H1320, H1330). Dit verlies leidt tot een herstelopgave. De werkzaamheid kan naast de boven beschreven effecten leiden tot directe verstoring (geluid en menselijke aanwezigheid) van vogels (hoogwatervluchtplaatsen, broed- en foerageergebieden).

Uw activiteit heeft door het toepassen van mitigerende maatregelen aanvaardbare negatieve effecten op de natuurwaarden van de Westerschelde & Saeftinghe. In samenhang met andere activiteiten zullen deze negatieve effecten in gezamenlijkheid naar onze mening niet tot significantie leiden.

** Uw activiteit past binnen het provinciale beleid*

Uw activiteit, zoals u die heeft aangevraagd, is in lijn met ons provinciale beleid, zoals dit is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012. Relevante beleidsdoelen betreffen de veiligheid tegen overstromingen en behoud en versterking van de Zeeuwse natuurwaarden. De dijkverbetering is bedoeld om de veiligheid tegen overstromingen op duurzame wijze te waarborgen.

De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen worden zo klein mogelijk gehouden. Naar ons oordeel is er dus geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012.

** Conclusie*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder is geen activiteit die direct verband houdt met en niet nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Op voorhand kon niet worden uitgesloten dat deze activiteit, afzonderlijk, of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen zou kunnen hebben voor dit gebied.

Het is daarom dat u, als initiatiefnemer, ter onderbouwing van de vergunningsaanvraag een passende beoordeling in de zin van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft laten opstellen. Een zodanige beoordeling houdt in dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd.

Op basis van de door u overgelegde passende beoordeling van de gevolgen van het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schorerpolder voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied, hebben wij vergunning voor deze activiteit kunnen verlenen nu wij op grond van de ons ter beschikking staande informatie en de bij ons zelf aanwezige kennis de zekerheid hebben verkregen dat de activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied.

De activiteiten hebben geen significante negatieve effecten tot gevolg, ook niet in cumulatie met andere activiteiten. In deze vergunning worden namelijk voorschriften opgenomen die de natuurwaarden van het gebied beschermen. Op die wijze wordt voorkomen dat er significante negatieve effecten optreden.

We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten;
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten;
- doelstellingen uit aanwijzingsbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Verdrongen Zwarte Polder, Schor van Waarde, en het Verdrongen Land van Saeftinghe.

Tevens hebben wij uw activiteit getoetst aan het geldende provinciale beleid zoals opgenomen in deel B van deze vergunning.

Meer informatie over de Westerschelde & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Nadat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en
- het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Vlissingen.

Een ontwerpbesluit hebben wij gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in het huis-aan-huisblad De Faam (Walcheren) daarop geattendeerd. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op uw aanvraag. Ook u kreeg zo gelegenheid een zienswijze in te dienen.

ZMf heeft als enige een zienswijze op het ontwerpbesluit ingediend. Dit is één gezamenlijke zienswijze die ZMf heeft ingediend op vijf ontwerpbesluiten voor verbeteringen van dijktrajecten bij de Schorerpolder, de Nieuw-annex-Stavenissepolder, Breskens, de Wilhelminapolder/Oost-Bevelandpolder en de Oostelijke Sloehavendam-Kaloot. In de zienswijze geeft ZMf aan zeer bezorgd te zijn over de negatieve effecten van deze kustversterking op de natuur in de Natura 2000-gebieden en dan met name om de openstelling van buitendijkse werkwegen voor recreanten na afloop van de dijkverbeteringswerken. ZMf brengt daarbij de volgende zorgpunten naar voren:

- (1) Bij de beoordeling van de natuureffecten per dijkverbeteringstraject worden conclusies getrokken dat de negatieve resteffecten op bepaalde beschermde natuurwaarden aanvaardbaar zijn. Omdat in meerdere vergunningen soortgelijke conclusies voor dezelfde natuurwaarden worden getrokken, vraagt ZMf zich af wat het cumulatieve effect van deze niet-significante effecten is.
- (2) De nota 'Daar bij de waterkant' is volgens ZMf omstreden en geen vigerend beleid. Deze kan daarom niet als leidraad dienen om de openstelling van buitendijkse werkwegen te beoordelen.
- (3) Mitigerende en eventuele compenserende maatregelen, dan wel natuurherstelmaatregelen worden niet genoemd. De afwijzing van maatregelen voor natuurherstel in de Bruinisse-inlaag op een in de ogen van ZMf gemakkelijke manier geeft ZMf weinig vertrouwen in voorliggend proces.
- (4) Resumerend is ZMf van mening dat een overzicht gegeven dient te worden van cumulatieve effecten van de dijkverbeteringen langs de Zeeuwse Natura 2000-gebieden op de natuur. Dan kan een goede beoordeling plaatsvinden en daarbij hoort een mitigatie- dan wel natuurherstelplan dat realistisch is en ook uitgevoerd wordt.

Hieronder geven wij onze reactie één voor één op de hierboven beschreven zorgpunten.

- (1) In de passende beoordelingen die voor de dijkverbeteringen worden opgesteld worden ook cumulatieve effecten beoordeeld. Daarenboven is juist vanwege het voorkomen van te grote cumulatieve effecten reeds jaren geleden in opdracht van Projectbureau Zeeweringen het zogenoemde IBOS-rapport opgesteld. Onder andere heeft dit er expliciet toe geleid dat de planning van de dijkverbeteringen zodanig is dat de dijktrajecten die in hetzelfde jaar verbeterd worden gespreid worden over de deelgebieden, zodat bijvoorbeeld de vogels bij verstoring daadwerkelijk in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen kunnen vinden en deelgebieden dus niet onevenredig zwaar belast worden met verstoring.
- (2) De nota 'Daar bij de waterkant' is besproken in de Provinciale Staten van Zeeland en door Ge-deputeerde Staten in juli 2010 vastgesteld. In die zin is de nota wel degelijk vigerend beleid. Zoals ook in deze vergunning wordt aangegeven is het in de nota opgenomen streefbeeld voor de toegankelijkheid van de buitendijkse werkwegen voor recreatief medegebruik slechts indicatief en dient (per dijktraject) nog passend beoordeeld te worden of recreatief medegebruik mogelijk is met het oog op de beschermde natuurwaarden.

In de passende beoordeling van de vergunningaanvraag en in deze vergunning komt de toegankelijkheid van het dijktraject Schorerpolder expliciet aan de orde. Daaruit blijkt dat openstelling niet tot significante effecten zal leiden.

- (3) Er zijn wel mitigerende maatregelen opgenomen en als voorschrift in deze vergunning vastgelegd, namelijk die het herstel van het schor en slik in de noodzakelijke werkstrook bevorderen. De zogenoemde herstelopgave die Projectbureau Zeeweringen momenteel voorbereid vanwege de beperkte arealen habitattypen die onvermijdelijk permanent verloren gaan bij de dijkverbeteringen, is bij dit dijktraject niet relevant, omdat er bij dit dijktraject geen sprake is van permanente onttrekking van habitattypen. Niettemin gaan wij hier bij de bespreking hieronder van het 4^e zorgpunt nader op in.
- (4) Zoals bij onze bespreking van zorgpunt (1) reeds aangegeven wordt in de passende beoordeling expliciet aandacht gegeven aan de beoordeling van de cumulatieve effecten. Daarbij is ook een tabel opgenomen met een overzicht van de permanente habitattypenverliezen door de dijkverbeteringen vanaf 2006 t/m 2012. In de vergunningen die wij voor de dijkverbeteringen verlenen was, is en wordt vastgelegd dat het gehele verlies van deze habitattypen door de dijkverbeteringen t/m 2015 wordt hersteld via een herstelopgave. Hieraan wordt momenteel invulling gegeven door Projectbureau Zeeweringen. Tot in 2010 behelsde de herstelopgave het pachtvrij maken van de Koudekerksche Inlaag en de Westenschouwse Inlaag, zodat deze geheel en optimaal voor de natuur ingericht en beheerd kunnen worden, en het inrichten van de zogenoemde Droge Inlaag bij Bruinisse als zilt natuurgebied. Deze invulling van de herstelopgave heeft de instemming gekregen van onder andere ZMf. Onder druk van maatschappelijke beroering rond Bruinisse over de natuurontwikkeling in de Droge Inlaag heeft Waterschap Scheldestromen afgezien van de inrichting van de Droge Inlaag. Het pachtvrij maken van de Schouwse inlagen is voor zover wij weten in een vergevorderd stadium en als alternatief voor de Droge Inlaag wil het waterschap bijdragen aan het realiseren van getijdennatuur in het Rammegors, een project dat door Rijkswaterstaat getrokken wordt. Hierover hebben wij van het waterschap een brief ontvangen. In een antwoordbrief hebben wij aangegeven in principe in te kunnen stemmen met deze alternatieve invulling, maar hebben wij ook aangegeven dat het waterschap dit alternatief met onder andere ZMf dient te bespreken. Voorts hebben we aangegeven dat we op basis van die bespreking de gewijzigde herstelopgave binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet 1998 juridisch vorm zullen geven. Van het waterschap hebben we begrepen dat zij reeds het initiatief hebben genomen om die bespreking met u te organiseren. In afwachting van het resultaat daarvan wijzen wij er op dat de herstelopgave via de reeds verleende vergunningen juridisch vastgelegd is en wij er dan ook voor verantwoordelijk zijn om het waterschap aan een gepaste herstelopgave te houden en dat ook zullen doen.

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

Sinds 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Per 1 februari 2009 is de Natuurbeschermingswet 1998 op een aantal onderdelen gewijzigd.

De voor deze vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 1 sub m

Onder bestaand gebruik wordt verstaan:

1. Iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd.
2. Iedere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

Artikel 1 sub n

Onder een Natura 2000-gebied wordt verstaan:

1. een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid,
2. gebied dat voorlopig is aangewezen als bedoeld in artikel 12, derde lid, of
3. een gebied dat voorkomt op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG.

Artikel 2, eerste lid

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 2, vijfde lid

Gedeputeerde staten beslissen niet op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, dan in overeenstemming met gedeputeerde staten van de andere provincies waarin het Natura 2000-gebied mede is gelegen voor zover die vergunning betrekking heeft op delen van het gebied, gelegen in die andere provincies.

Artikel 2a

1. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, betrekking heeft op een handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een beschermd natuurmonument dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het beschermd natuurmonument is gelegen over de aanvraag.
2. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Artikel 10a, eerste lid

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409/EEG (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43/EEG (Habitatrichtlijn)

Artikel 10a, tweede lid

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voor zover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of

- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voor zover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43.

Artikel 10a, derde lid

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon;
- het herstel van het natuurschoon;
- de ontwikkeling van het natuurschoon;
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon;
- het herstel van het natuurschoon;
- de ontwikkeling van het natuurschoon;
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19d, eerste lid

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of
- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- De kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied.
- Een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
- De natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19d, tweede lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die zijn opgenomen in een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b.

Artikel 19d, derde lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op bestaand gebruik gedurende de periode, bedoeld in artikel 19c, eerste lid, behoudens indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied.

Artikel 19e

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- a. met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld;
- b. met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f, eerste lid

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een project eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of plannen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19f, tweede lid

De passende beoordeling ter zake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project voorgeschreven milieueffectrapportage.

Artikel 19g, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19ia, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op doelstellingen als bedoeld in artikel 10a, derde lid, artikel 16, eerste tot en met zesde lid, van overeenkomstige toepassing is op handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het Natura 2000-gebied anders dan vereist ingevolge de richtlijnen, bedoeld in artikel 10a, tweede lid, of voor dieren en planten in dat gebied, of die het gebied ontsieren, met dien verstande dat:

- a. in het vierde lid in plaats van het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10 wordt gelezen: het besluit tot aanwijzing, bedoeld in artikel 10a;
- b. in het vijfde lid in plaats van een beheerplan als bedoeld in artikel 17 wordt gelezen: de beschrijvingen in het desbetreffende beheerplan, bedoeld in artikel 19a, negende lid;
- c. de krachtens het zesde lid aangewezen handelingen de krachtens artikel 19d, vierde lid, aangewezen handelingen zijn.

Artikel 19ia, tweede lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval het eerste lid van toepassing is, een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, tevens als een aanvraag van een vergunning als bedoeld in het artikel 16, eerste lid, in samenhang met het eerste lid geldt.

Artikel 19ia, derde lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval een handeling als bedoeld in het eerste lid bestaand gebruik is waarop artikel 19d, derde lid, van toepassing is, in plaats van het verbod, bedoeld in artikel 16, eerste lid, artikel 19c van overeenkomstige toepassing, is, met dien verstande dat de maatregelen, bedoeld in artikel 19c, eerste en tweede lid, tot doel hebben te voorkomen dat bestaand gebruik mogelijk nadelige gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied, gelet op de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.

Artikel 19l, eerste lid

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10 of een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

Artikel 60, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat aangewezen beschermde monumenten en staatsnatuurmonumenten gelden als beschermde natuurmonumenten. Het gaat om monumenten op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 65 van de Natuurbeschermingswet 1998

Sommige gebieden zijn al voordat de wet in werking trad aangewezen als beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten, op grond van de Natuurbeschermingswet. Zie artikel 7, eerste lid en artikel 21 eerste lid.

Voor deze gebieden geldt het verbod van artikel 16, eerste lid van de Natuurbeschermingswet. Dit verbod heeft betrekking op schadelijke handelingen, die buiten het beschermde natuurmonument of staatsnatuurmonument worden verricht, zonder dat deze handelingen vermeld zijn in het aanwijzingsbesluit. Deze regeling wijkt af van artikel 16, vierde lid van de Natuurbeschermingswet.

2. Beleid

De Westerschelde & Saeftinghe is een Natura 2000-gebied volgens artikel 1 sub n van de Natuurbeschermingswet 1998.

Natura 2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura 2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook Westerschelde & Saeftinghe. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura 2000-gebieden ter inzage gelegd. De Westerschelde & Saeftinghe valt onder deze 111 gebieden. In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten.

Op 23 december 2009 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het Natura 2000-aanwijzingsbesluit Westerschelde & Saeftinghe vastgesteld. In dit besluit is als gevolg van de inspraakreacties op het ontwerpbesluit een aantal wijzigingen doorgevoerd. Dit aanwijzingsbesluit wordt in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Westerschelde

In 1991 is het Beleidsplan Westerschelde vastgesteld. In de hoofddoelstelling worden economische ontwikkelingsmogelijkheden gekoppeld aan een situatie waarbij natuurfuncties gehandhaafd of hersteld kunnen worden en potentiële natuurwaarden kunnen worden ontwikkeld. De veiligheid tegen overstromingen dient daarbij gewaarborgd te blijven.

In 2001 is door Nederland en Vlaanderen gezamenlijk een langetermijnvisie opgesteld voor het Schelde-estuarium (het onder invloed van het getij staande deel van de rivier). Deze visie stelt instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium als uitgangspunt voor beheer en beleid.

Omgevingsplan Zeeland 2006-2012

In 2006 heeft Provinciale Staten van Zeeland het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 vastgesteld. Dit omgevingsplan is een integratie van het provinciale streek-, milieubeleids- en waterhuishoudingsplan. Het omgevingsplan zet in op een dynamisch en aantrekkelijk Zeeland. Enerzijds is het een beleidsuitwerking dat voor concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het steden-netwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase die Zeeland is kiest.

Het plan stelt dat het goed gaat met de Zeeuwse natuurgebieden, maar onvoldoende goed met de Zeeuwse natuur. Weliswaar krijgen steeds meer gebieden een natuurbestemming, toch zijn er nog steeds plant- en diersoorten die het veld moeten ruimen door versnippering en de kwaliteit van de omgeving. Behoud van biodiversiteit vraagt om voortgaan op de weg te komen tot een duurzaam en robuust ecologisch netwerk.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat er voor zeer kwetsbare en waardevolle gebieden sprake is van een beschermingsregime. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit beschermingsregime sluit aan bij het afwegingskader in de Nota Ruimte voor de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast geldt voor deze gebieden nationale en internationale wetgeving zoals de Natuurbeschermingswet 1998.

Veiligheid tegen overstromen

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat de bescherming tegen overstromingen door klimaatverandering en zeespiegelstijging weer actueel is. Het garanderen van duurzame veiligheid is daarom van groot belang. De aanpak van de zogenoemde zwakke schakels moet prioriteit hebben. Zeeland heeft, juist vanwege haar ligging in de frontlinie, de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op het gebied van de kustverdediging. Zeeland wil een laboratorium worden, waar kennis opgedaan wordt die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden die evenals Zeeland geconfronteerd zullen gaan worden met de gevolgen van de klimaatverandering.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Westerschelde & Saeftinghe

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.

1. Gebiedsbeschrijving van Westerschelde & Saeftinghe

1.1 Westerschelde & Saeftinghe

De Westerschelde is de zuidelijke tak in het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde. Het is de enige zeetak in de Delta waar nu nog sprake is van een estuarium met open verbinding naar zee. Het betreft een zeer dynamisch gebied, mede door de trechtervorm ervan, waarin het getijverschil naar achteren erg groot wordt. Noordzeewater dringt met krachtige getijdenstromen binnen, maar door de aanvoer van rivierwater is het zoutgehalte relatief laag. Het estuarium is zeer uitgestrekt. De rivier bestaat uit een hoofdgeul met meerdere, zich verplaatsende nevengeulen waartussen bij eb droogvallende zand- en slikplaten en ondiep water liggen. Langs de randen liggen schorren, waarin kreken grillige patronen vormen. Onder invloed van eb en vloed verandert de aanblik van het gebied voortdurend.

Onder de schorren langs de Westerschelde bevindt zich het grootste schorregebied van ons land: het Verdronken Land van Saeftinghe. Door het grote getijverschil bevat het Verdronken Land van Saeftinghe zeer hoge oeverwallen en brede geulen. Buitengaats ligt de verzande slufte van de Verdronken Zwarte Polder nog in het gebied. In het mondingsgebied is verder nog sprake van duinvorming bij Rammekenshoek, de Kaloot en op de Hooge Platen. Binnendijks liggen een aantal gebieden met aan het estuarium gekoppelde natuur: Rammekenshoek, Inlaag 1887, Bathse Kreek, Inlaag Hoofdplaat en Herdijkte Zwarte Polder.

Westerschelde & Saeftinghe behoort tot het Natura 2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige zogenoemde bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten. De Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van schorren, slikken, platen en ondiep water die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn en tevens fungeert als broed-, rui-, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten. De begrenzing van het vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van Westerschelde & Saeftinghe

2.1 Hoofdlijnen van de Natura 2000-doelen

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ('richting geven') en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

De algemene doelen betreffen behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2 Kernopgaven voor Westerschelde & Saeftinghe

In het doelendocument is voor de Westerschelde & Saeftinghe een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Verbetering van de kwaliteit van het estuarium Westerschelde. Hiermee bedoelen we de ruimte en de verhouding tussen deelsystemen en de laag- en hoogproductieve onderdelen.
- Behoud van de verbinding met de Schelde voor de paaifunctie voor fint in België.
- Behoud van ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen) voor bontbekplevier, strandplevier, kluut, grote en dwergstern, visdief en grijze zeehond.
- Herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en ook als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis, broedvogels (kluut, sterns), overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor Westerschelde & Saeftinghe

De kernopgaven zoals u ze hierboven leest, zijn in het aanwijzingsbesluit 'Westerschelde & Saeftinghe' van 23 december 2009 uitgewerkt in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1110 Permanent overstroomde zandbanken: behoud van oppervlakte en kwaliteit van permanent overstroomde zandbanken, Noordzeekustzone (subtype B).
- H1130 Estuaria: uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit.
- H1310 Zilte pionierbegroeiingen: uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (subtype A) en behoud van oppervlakte en kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B).
- H1320 Slijkgrasvelden: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H1330 Schorren en zilte graslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van schorren en zilte graslanden, buitendijks (subtype A), en behoud van oppervlakte en kwaliteit van schorren en zilte graslanden, binnendijks (subtype B).
- H2110 Embryonale wandelende duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2120 Witte duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2160 Duindoornstruwelen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2190 Vochtige duinvalleien: behoud van oppervlakte en kwaliteit van vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B).

Voor de *habitatrictlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1014 Nauwe korfslak: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie.
- H1095 Zee prik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1099 Rivier prik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1103 Fint: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van omvang en verbetering van kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.
- H1903 Groenknolorchis: behoud van omvang en kwaliteit van de biotoop voor behoud van de populatie.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A081 Bruine kiekendief   ten minste 20 paren
  - A272 Blauwborst   ten minste 450 paren

- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren
  - A176 Zwartkopmeeuw ten minste 400 paren
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A005 Fuut gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A041 Kolgans gemiddeld 380 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A043 Grauwe gans gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A048 Bergeend gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A050 Smient gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A051 Krakeend gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A052 Wintertaling gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A053 Wilde eend gemiddeld 11.700 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A054 Pijlstaart gemiddeld 1.400 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A056 Slobeend gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A075 Zeearend gemiddeld 2 vogels (seizoensmaximum)
  - A103 Slechtvalk gemiddeld 8 vogels (seizoensmaximum)
  - A130 Scholekster gemiddeld 7.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A132 Kluut gemiddeld 540 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A137 Bontbekplevier gemiddeld 430 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A138 Strandplevier gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A140 Goudplevier gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A141 Zilverplevier gemiddeld 1.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A142 Kievit gemiddeld 4.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A143 Kanoet gemiddeld 600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A149 Bonte strandloper gemiddeld 15.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A157 Rosse grutto gemiddeld 1.200 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A160 Wulp gemiddeld 2.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A162 Tureluur gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A164 Groenpootruiter gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A169 Steenloper gemiddeld 230 vogels (seizoensgemiddelde)

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van delen van de Westerschelde & Saeftinghe als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998), en wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura 2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura 2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura 2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura 2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor Westerschelde & Saeftinghe

Binnen het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Verdronken Zwarte Polder', 'Schor van Waarde', en het 'Verdronken Land van Saeftinghe'.

In de *Verdronken Zwarte Polder* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het samenstel van kustbegeleidende milieus in samenhang met de bijzondere gelaagdheid van de bodem, het reliëf en de invloed van getijdenwerking.
- Behoud van aan het brakke milieu gebonden plantensoorten (zeerus, kwelderzegge en selderij), zeldzame zoutplanten (laksteeltje), vloedmerkplanten (gelobde melde, kustmelde en strandbiet), kenmerkende planten voor zeeduinvegetaties (blauwe zeedistel, zeewinde, zeepostelein en winterpostelein), aan het zilte getijdenmilieu gebonden zuidelijke planten (braam *Rubus ulmifolius*).
- Behoud van het gebied als broedgebied voor minder algemene zangvogels (putter en grauwe klauwier), steltlopers (kleine plevier en kluut) en als voedselgebied voor trekkende meeuwachtigen, rotganzen en steltlopers.
- Behoud van het gebied als aanspoelingsgebied van fossiele weekdieren (o.a. *Cardita planicosta*) uit het Midden-Eoceen.

In het *Schor van Waarde* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis dankzij de geografische en milieukundige positie.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke schorren met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud als standplaats voor zowel aan zilte getijdenmilieus gebonden plantensoorten (zoals zee-kraal, Engels gras en lamsoor) als niet aan de kustzone gebonden soorten.
- Behoud als broedgebied (tureluur en visdiefje) en foerageergebied voor trekkende en overwinterende vogels (o.a. smient, wintertaling, pijlstaart, bonte strandloper, scholekster, zilverplevier en wulp).

In het *Verdronken Land van Saeftinghe* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis (dankzij geografische ligging, uitgestrektheid en milieukundige positie) voor de natuurwetenschap in het algemeen en de fundamentele kennis van geomorfologische processen in het bijzonder.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke getijdengebieden met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van het gebied als overgangsgebied van water naar land, waarbinnen alle verschillende stadia van bodem- en reliëfvorming zoals zandplaten, slikken en schorren worden aangetroffen, met de voor elk van deze ontwikkelingsstadia kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van sterk uiteenlopende milieumomstandigheden die mogelijkheden scheppen voor het voorkomen van typische zoutplanten (zoals zee-kraal, klein schorrekruid, lamsoor, gewone zoutmelde en zeealsem) en plantensoorten die onder minder zilte omstandigheden leven (echt lepelblad, zeebies en een bepaalde variëteit van de akkermelkdistel).
- Behoud van het gebied als leefgebied (in water en bodem) voor mariene, brakke (o.a. een specifiek roeipootkreeftje) en zoetwatersoorten.
- Behoud als broedgebied voor kustbewonende vogelsoorten (o.a. zwartkopmeeuw, bruine kiekendief, visdiefje en kluut), en als foerageergebied en pleisterplaats voor belangrijke aantallen steltlopers (bonte strandloper, rosse grutto, zilverplevier en kluut), eenden (wilde eend, smient, pijlstaart en wintertaling) en ganzen (kolgans, rietgans en grauwe gans en als belangrijke slaapplek in de winter van zilver-, storm- en kokmeeuwen).
- Behoud van het natuurschoon: de grote uitgestrektheid, het grillige patroon van krekens en de door het ritme van eb en vloed voortdurend wisselende aanblik. Ook bijzondere elementen van cultuurhistorische betekenis worden genoemd: schapenstellen (onbewoonde terpen als vluchtplaats voor kuddes bij hoogwater).

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.